

הצעות חוק

29 בינואר 1969

810

ב' בשבט תשכ"ט

עמוד

90

חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969

הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969

הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969

הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969
הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969

1. המונח "תלמיד" יבוא לפרש את המונחים "תלמיד" ו"תלמידה" שבהם נעשה שימוש בחוק זה.

הצעת חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט—1969

חוק לימוד חובה (תיקון מס' 6), תשכ"ט-1969

1.1 (א) בסעיף 1 לחוק לימוד חובה, תש"ט-1949 (להלן - החוק העיקרי) -

- (1) במקום הגדרת "ילד" יבוא:
"ילד" פירושו - אדם שבראשית שנת לימודים כלשהי היה באחד הגילים מ-5 עד 13;
- (2) במקום הגדרת "נער" יבוא:
"נער" פירושו - אדם שבראשית שנת לימודים כלשהי היה באחד הגילים 14 או 15;
- (3) במקום הגדרת "חינוך יסודי" יבוא:
"חינוך חובה" פירושו - לימוד המיועד לילדים ולנערים והניתן באחת עשרה שנות לימוד, מהן שנת לימודים אחת בגן-ילדים לילדים בגיל 5 ועשר שנות לימוד בכיתות א' עד י' לילדים ולנערים בגיל 6 עד 15.

(ב) בכל מקום בחוק העיקרי שבו נאמר "חינוך יסודי" יבוא "חינוך חובה".

דבר הסבר

מטרת החוק המוצע היא לתת ביטוי תחוקתי למדיניות הממשלה והכנסת בדבר הוספת שתי שנות לימוד חובה חינוך לבני 14 ו-15.

סעיף 1 "ילד" ו-"נער": בחוק לימוד חובה, תש"ט-1949 (להלן - החוק הקיים), הוגדר ילד כאדם שטרם הגיע לגיל 14 ונער כאדם - באחד הגילים מ-14 עד 17 ועד בכלל. היום נער זכאי לחינוך חינוך רק אם טרם השלים, בהיותו ילד, את חינוכו היסודי, דהיינו 8 שנות לימוד אחרי גן ילדים. לפי החוק המוצע תתן המדינה חינוך חינוך, ב-10 שנות לימוד אחרי גן ילדים, לא רק לילדים אלא גם לכל נער שבראשית שנת לימודים פלוגית טרם מלאו לו 16 שנה. אדם מעל לגיל 15 שטרם סיים את חינוך החובה לא יהיה זכאי עוד לקבלו חינוך ואף לא תחול עליו חובה לכך. מסגרת החינוך לנערים עובדים היתה כורח המציאות בשנות העלייה ההמונית, שהביאה נערים רבים שלא ניתן להם חינוך סדיר בארצות מוצאם ואף יצאו לעבוד

לעזרת משפחותיהם. במשך השנים מאז 1949 נצטמצם סוג זה של עלייה ומצד אחר הראתה המציאות שנער בגיל 16 או 17 אינו רוכש את חומר הלימוד משייבה מאונסת על ספסל הלימודים.

"חינוך חובה": החוק הקיים מגדיר חינוך יסודי כדלקמן:
"חינוך יסודי" פירושו - לימוד הניתן בתשע שנות לימוד והמיועד בדרך כלל לילדים בגילים מ-5 עד 13 ועד בכלל, מהן שנת לימוד אחת של חינוך בגן-ילדים ושמונה שנות לימוד בכיתות מ-א' עד ח' ועד בכלל.

לפי החוק המוצע יינתן לתלמיד לא רק חינוך יסודי אלא גם שנתיים של חינוך על-יסודי, כמפורט בהגדרה החדשה.

1 ס"ח תש"ט, עמ' 287; תש"י, עמ' 126, עמ' 314; תשי"ג, עמ' 140; תשכ"ט, עמ' 33; ה"ח תשכ"ט, עמ' 42.

2. בסעיף 2 לחוק העיקרי, במקום סעיפים קטנים (א) עד (ג) יבוא:
"א) לימוד חובה יקף כל ילד וכל נער.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), יוחל לימוד חובה לנערים בהדרגה החל משנת הלימודים תשל"ל על-פי צווים של השר, ובלבד שתחולתו של לימוד חובה לנערים בגיל 14 תושלם לא יאוחר מראשית שנת הלימודים תשל"ב, ותחולתו של לימוד חובה לנערים בגיל 15 תחל משנת הלימודים תשל"ג ותושלם לא יאוחר מראשית שנת הלימודים תשל"ה.

(ג) צווים כאמור בסעיף קטן (ב) יכול שיהיו לפי אזור מושבם של נערים או לפי כל סיווג אחר, ובלבד שתישמר בכל מקום הזכות לבחור בין חינוך ממלכתי ובין חינוך ממלכתי דתי."

3. אחרי סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:

א2. (א) חניכות של נער בגיל 15 על פי חוק החניכות, תשי"ג-1953,² תיחשב כלימוד חובה לענין חוק זה.

(ב) השר יקבע בהסכמת שר העבודה תכנית חובה של לימודים עיוניים לחניכות כאמור בסעיף קטן (א).

(ג) תכנית הלימודים העיוניים לפי סעיף קטן (ב) תהיה ממלכתית או ממלכתית דתית, ותכנית ממלכתית דתית תיקבע לאחר התייעצות במועצה לחינוך ממלכתי דתי שהוקמה לפי סעיף 13 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953.³

דברי הסבר

(א) לימוד חובה במוסד חינוך מוכר לנערים עובדים תחיל משנת הלימודים תשי"א ואילך, על כל נער אשר טרם השלים את החינוך היסודי;
(2) ילד בגיל 12 וכן ילד בגיל 13 שאינו לומד במוסד חינוך מוכר לילדים, דינו בשנת הלימודים תשי"א כדין נער בגיל 14;
(3) ילד בגיל 13 שאינו לומד במוסד חינוך מוכר לילדים, דינו בשנת הלימודים תשי"א כדין נער בגיל 14.

3. סעיף חוק החניכות, תשי"ג-1953, מסדיר את ענין הקניית מקצוע לנערים באמצעות עבודה מעשית מודרכת ולימוד בשיעורים מאושרים. הסעיף המוצע מאפשר לנער בגיל 15 לצאת להנחיות במקום להמשיך בכיתה י" של חינוך חובה בבית הספר, ובלבד שתוך חניכות זו ילמד הנער, נוסף על שיעורי המקצוע, לימודים עיוניים על פי תכנית שיקבע שר החינוך והתערוכות בהסכמת שר העבודה. תכנית ללימודים עיוניים תהיה ממלכתית או ממלכתית דתית, ולגבי זו האחרונה תחול חובה להיוועץ במועצה לחינוך ממלכתי דתי.

סעיף זה מכריח על העקרונות כי לימוד חובה יקף כל תלמיד עד גיל 16. אולם כדי לאפשר למדינה להכין את המסגרת הדרושה להרחבת החינוך תחיל ההרחבה בהדרגה לפי צווים של שר החינוך והתערוכות: לבני 14 - החל משנת הלימודים תשל"ל וכלה בשנת הלימודים תשל"ב, ולבני 15 - החל משנת הלימודים תשל"ג וכלה בראשית שנת הלימודים תשל"ה. צווי השר יוצאו בהתאם לתנאים ולאפשרויות שבכל מקום ומקום, ובלבד שתישמר זכות ההורים לבחור בין חינוך ממלכתי לבין חינוך ממלכתי דתי. זהו לשון סעיפים קטנים (א) עד (ג) לחוק הקיים:
2. (א) לימוד חובה יקף כל ילד באחד הגילים מ-5 עד 13 ועד בכלל, וכל נער אשר טרם השלים את החינוך היסודי.
(ב) לימוד חובה במוסד חינוך מוכר לילדים יחול:
(1) בשנת הלימודים תשי"א - על כל ילד שבראשית אותה שנת לימודים היה באחד הגילים מ-6 עד 11 ועד בכלל;
(2) בשנת הלימודים תשי"א - על כל ילד שבראשית אותה שנת לימודים היה באחד הגילים מ-5 עד 12 ועד בכלל;
(3) משנת הלימודים תשי"ב ואילך - על כל ילד שבראשית שנת הלימודים הגידושה היה באחד הגילים מ-5 עד 13 ועד בכלל.

2 ס"ח 128, תשי"ג, עמ' 108.
3 ס"ח 131, תשי"ג, עמ' 137.

סייגים לתחולה
סעיף 3

4. סעיפים קטנים (א), (ד), (ה) ו-(ו) לסעיף 3 לחוק העיקרי לא יחולו על מי שלימוד חובה חל עליו מכוח צו שניתן לפי סעיף 2 (ב), והם בטלים החל מראשית שנת הלימודים תשל"ה.

תיקון סעיף 4

5. (א) בסעיף 4 (א) לחוק העיקרי יימחקו המלים "אשר טרם השלים את החינוך היסודי".

(ב) סעיף קטן (ד) וסעיף קטן (ו) (2) לסעיף 4 לחוק העיקרי לא יחולו על מי שלימוד חובה חל עליו מכוח צו שניתן לפי סעיף 2 (ב), והם בטלים החל מראשית שנת הלימודים תשל"ה.

דברי הסבר

יסודי לנערים ואותה רשות הודיעה, באופן שנקבע בתקנות, כי היא עומדת לפתוח מוסד כזה - תוך שלושים יום מיום ההודעה.

(ה) נער בגיל 16 וכן נער בגיל 17 אשר טרם השלים את החינוך היסודי, והוא למד במוסד חינוך מוכר לנערים עובדים, והפסיק את לימודיו - חייב להודיע על כך לרשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטתה הוא גר תוך שבעה ימים מיום הפסקת הלימודים.

(ז) נער העובר על הוראות סעיף קטן (ד) או (ה) - דינו קנס עד לירה אחת, אך לא ייאסר הנער בשל אי-תשלום הקנס.
בהקבלה לביצועו של החוק המוצע יתבטלו הבסיס והצורך להוראות אלה.

סעיף 5 (א) לחוק הקיים קובע לאמור: "הורים של ילד בגיל לימוד חובה, או של נער בגיל לימוד חובה אשר טרם השלים את החינוך היסודי, חייבים, כל אחד מהם, לדאוג לכך שהילד או הנער ילמד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר."
לפי החוק המוצע יחול חינוך חובה על כל נער ולא רק על זה שטרם השלים את חינוכו היסודי.

סעיפים קטנים (ד) ו-(ו) לסעיף 4 קובעים: "(ד) נער בגיל 16 וכן נער בגיל 17 אשר טרם השלים את החינוך היסודי, והוא לא למד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר לנערים עובדים, דינו - קנס עד לירה אחת, אך לא ייאסר הנער בשל אי-תשלום הקנס.

(ו) הוכח לשר כי -
(1) ילד או נער שבעטיו שלמו חריו קנס על עבירה לפי סעיף קטן (ב); או
(2) נער ששילם קנס על עבירה לפי סעיף קטן (ד), למד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר במשך שנה אחת לאחר הטלת הקנס, יהיה חשר רשאי לצוות על החזרת הקנס למשלמו, והקנס יוחזר כמצווה."

הוראות אלה אינן מעשיות עוד ומוצע לבטלן בהקבלה לביצועו של החוק המוצע.

סעיף 3 לחוק הקיים דן בחובת הרישום ללימוד חובה, סעיפים קטנים (ג), (ד), (ה) ו-(ז) מטפלים בצורות השונות של רישום נערים, וקובעים לאמור:

(1) נותן עבודה המעסיק נער ביום היכנס חוק זה לתקפו, חייב לרשום את הנער ברשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטתה גר הנער - תוך שלושים יום מיום היכנס חוק זה לתקפו.

(2) נותן עבודה המקבל נער לעבודה אחרי היכנס חוק זה לתקפו, חייב לרשום את הנער ברשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטתה גר הנער - תוך שבעה ימים מיום קבלת הנער לעבודה.

(3) נותן עבודה המפסיק עבודתו של נער, חייב להודיע על כך לרשות החינוך המקומית שבתחום שיפוטתה גר הנער - תוך שבוע ימים מיום הפסקת העבודה.

(ד) נער בגיל 16 וכן נער בגיל 17 אשר טרם השלים את החינוך היסודי חייב לרשום את עצמו לרישום חד-פעמי במוסד חינוך או ברשות חינוך מקומית כאמור בסעיפים 20 ו-21 לחוק חינוך ממלכתי, השי"ג-1953. המועד לרישום יהיה -

(1) אם הנער חייב לרישום ביום היכנס חוק זה לתקפו - תוך שלושים יום מאותו יום;

(2) אם הנער הגיע לגיל 16 אחרי היכנס חוק זה לתקפו - תוך שלושים יום מיום הגיעו לגיל 16;

(3) אם הנער הגיע לארץ כעולה - תוך שלושים יום מיום העלייה;

(4) אם הנער העתיק את מקום מגוריו מתחום השיפוט של רשות חינוך מקומית אחת לתחום השיפוט של רשות חינוך מקומית אחרת - תוך שלושים יום מיום העתקת מקום מגוריו;

(5) אם גר הנער בתחומה של רשות חינוך מקומית שאין בה מוסד חינוך רשמי לחינוך

6. בסעיף 5 (ב) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (2) יבוא:

"(3) מי שניתנה עליו הוראת-פטור לפי סעיף קטן זה בתנאים או בסייגים, לא יחולו לגביו הוראות סעיפים 6, 7 ו-10 אלא בכפוף לתנאים ולסייגים שבהוראה."

7. בסעיף 6 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) (1) מי שחל עליו לימוד חובה לפי חוק זה זכאי לחינוך חינם במוסד חינוך רשמי;

(2) אדם כאחד הגילים מ-16 עד 18 שלא סיים לימודיו בכיתה י' של מוסד חינוך רשמי לפי חוק זה והוא לומד במוסד חינוך מוכר, שאינו רשמי, ישא אוצר המדינה בשכר לימודו עד שייסיים לימודיו לפי תכנית של לימודים בכיתה, ודינו כמי שזכאי ללימוד חובה חינם ובלבד שהחובת לימוד בכיתה י' היתה חלה במקום מגוריו בשנתיים שקדמו לתחילת לימודיו כאמור."

8. האמור בסעיף 15 יסומן "(א)", ואחריו יבוא:

"(ב) השר רשאי לקבוע בתקנות חובת רישום בנוסף לחובות על-פי סעיף 3, ולהסדירה בהתאם לאמור בסעיף 21 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953, ובלבד שהרישום ייעשה במוסד חינוך."

דברי הסבר

כדי שהכיתה תשמש מעין שומרת-טף במשך שעות הלימוד. כדי להסיר את התקלה האמורה מוצע כי הפטור יחול לא רק על התורים ועל הנער אלא גם על רשויות החינוך.

סעיף 7 (א) לחוק הקיים קובע לאמור: "מראשית שנת הלימודים תשי"ז זכאי לחינוך יסודי חינם במוסד חינוך רשמי כל ילד בגיל לימוד חובה, וכל נער בגיל לימוד חובה אשר סרם השלים את החינוך היסודי."

פסקה (1) לסעיף המוצע מורה על העקרון כי חינוך יינתן חינם לכל ילד ונער שלימוד חובה חל עליו.

פסקה (2) נותנת לצעירים בגיל 16 ו-17 זכות הדומה לזכות שהיתה קיימת קודם לגבי נערים עובדים, דהיינו לסיים תכנית הלימודים של חינוך חובה גם בגיל יותר גבוה, וזאת על חשבון המדינה ובמוסד חינוך מוכר שאיננו רשמי. בניגוד לחוק הקיים ניתנת רק נכות, וחינוך זה אינו בגדר חובה.

סעיף 8 כדי להפעיל את החינוך המורחב ייתכן שיהיה צורך בחובות רישום נוספות, ועל כן יוסמן שר החינוך והתרבות להתקין את התקנות הדרושות.

סעיף 6 סעיף 5 (ב) לחוק הקיים קובע:

"(ב) (1) השר רשאי להורות, בהוראה כללית או מיוחדת, כי התורים ונותן העבודה של ילד או של נער, וכן הנער עצמו, יהיו פטורים מן החובות המוטלות עליהם לפי סעיף 4, אם- (I) קיימים, לדעת השר, טעמים מיוחדים לזמן לזמן להילד או הנער לא ילמד במוסד חינוך מוכר, והילד או הנער מקבל באופן פרטי לימוד שיטתי המניח את דעת השר; או (II) השר משוכנע שאין הילד או הנער מסוגל ללמוד באופן סדיר במוסד חינוך מוכר.

(2) בהוראה לפי סעיף קטן זה רשאי השר לקבוע כל תנאי וכל סייג הנראים לו. לפי ההוראה האמורה ניתן הפטור רק לגבי חובת התורים ונותני עבודה לדאוג ללימודי הסדירים של הילד שאי אפשר לסדרו בשום מוסד חינוך מוכר קיים (לרבות מוסדות חינוך מיוחדים לקשי חינוך ולבעלי מום), ואילו חובת המדינה ורשות החינוך המקומית לספק את החינוך צמודה בעינה. נוצר איפוא מצב, שכל הורה של ילד או נער שלגביו ניתן פטור, יכול לדרוש מרשויות החינוך לקבל אותו למוסד חינוך, אף אם אינו מסוגל ללמוד באופן סדיר. היו מקרים שבהם בשלחו ילדים לבית ספר

9. (א) במקום סעיף 2 לחוק עבודת הנוער, השי"ג-1953, יבוא:
2. (א) לא יועבד ילד שעדיין לא מלאו לו 15 שנה.
- (ב) ילד שמלאו לו 15 שנה וחל עליו לימוד חובה לפי חוק לימוד חובה, תש"ט-1949, לא יועבד אלא אם נתקיים אחד מאלה:
- (1) הילד עובד כחניך כמשמעותו בחוק החניכות, השי"ג-1953;
 - (2) הילד מועבד בתקופה של חופשת לימודים רשמית;
 - (3) ביתנה הוראה לפי סעיף 5 (ב) (1) (II) לחוק לימוד חובה, תש"ט-1949;
 - (4) מפקח מטעם משרד החינוך והתרבות אישר כי הילד השלים חינוך חובה בתקופה קטנה מתקופת הלימוד המתאימה לגילו.
- (ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) יהיה מותר - עד ראשית שנת הלימודים תשל"ב - להעביד ילד שמלאו לו 14 שנה לימוד חובה לפי חוק לימוד חובה, תש"ט-1949, לא הוחל עליו.
- (ב) בסעיפים 3 עד 5 לחוק עבודת הנוער, השי"ג-1953, בכל מקום בו נאמר "שנה" יבוא "15 שנה".

דברי הסבר

סעיף 9 בסעיף 1 (א) לחוק עבודת הנוער, השי"ג-1953, הוגדר ילד כמי שעדיין לא מלאו לו 16 שנה, ואילו סעיף 2 (א) לחוק האמור קובע כי לא יועבד ילד שעדיין לא מלאו לו 14 שנה. עם הרחבת המוצע יהיה ניתן להעסיק ילד בגיל 15.